

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

VI. De Matrimonij Contractu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62672)

causa debeat constare; ut à sponsalibus recessus sponte sit permittus. Et quidem, si dissolutionis causa sit impedimentum nuptiale, etiam impediens duntaxat, ad sponsalium dissolutionem decernendam iudici sufficere utriusque, imò unius tantum sponsi, qui matrimonium coalescere optat, confessionem, *arg. c. Attestationes 10. de Despons. impub. cum Menoch. de Arbitr. jud. casu 103. n. 2. docent citr. Sanchez disp. 71. n. 2. & Gutierrez cap. 36. n. 18. eodémque casu impedimentum unius, etiam aliàs non idonei, jurati tamen testis depositione & fama publica sufficienter probari, ex c. Super eo 22. de Test. & attest. c. Præerea 2. hâc Rubr. & c. Super eo 2. de Consang. & affinit. liquet, & ratio est; quia hóc casu agitur de peccato & animæ periculo vitando; atque idcirco minor probatio admittitur, juxta dicta Lib. 2. tit. 19. n. 71.*

125. Si dissolutionis causa matrimonium jure non dirimat impediâtve, sed jus solummodo tribuat reiliendi, ut vg. fornicatio est, unius testis depositionem aliámve similem probationem sufficere, vult Paludan. in 4. dist. 27. q. 1. art. 3. n. 17. in fine, *arg. co. Super citr. c.* Sed malè; quia textus illi procedunt favore animæ, cujus salus tali casu non adducitur in discrimen, sed de solo tertii præjudicio agitur. Quare hóc casu duos testes omni exceptione majores aliámve probationem plenam meritò exposcunt *sic. Sanchez disp. 71. n. 7. Gutierrez n. 17. & Perez s. 4. n. 6. ex generali Regula, talem probationem exposcente; ut in tertii præjudicium aliquid decernatur, c. In omni 4. c. Licet 23. l. Ubi numerus 12. ff. & l. Jurisjurandi 9. C. de Testibus.*

126. Eadem probationes, quæ in externo, etiam sufficiunt in interno sive Conscientiæ foro. Imò in isto ad sponsalium dissolutionem unius, vg. de fornicatione

sponsæ deponentis, testimonium sufficere, docent *citr. Sanchez disp. 73. n. 2. Gutierrez n. 17. & Perez n. 7.*

ARTICULUS VI.

De Matrimonii Contractu.

SUMMARIUM.

127. Origo nominis Matrimonij,
 128. Et ejus ratio.
 129. Definitio contractûs Matrimonialis,
 130. Exigentis consensum in individuam societatem vitæ,
 131. Et in obligationem ad actus conjugales,
 132. Saltem implicitum ac virtuale;
 133. Qualis inter B Virginem & S Josephum intercessit,
 134. Et necessarius est ex Divina institutione;
 135. Ut suppleri non possit ullâ humanâ potestate.
 136. Idem de absoluta Dei potentia affirmantium,
 137. Et negantium vera Opinio.
 138. Consensus Nuptialis debet esse Liber:
 139. Verus non fictus.
 140. Fictè in unam, in aliam verè consentiens, conjux est posterioris:
 141. Nec priori copulari potest.
 142. Cum una sola fictè contrahens fictionem deponere tenetur,
 143. Ratione scandalis ac damni, aliàs secuturi:
 144. Non ratione solius contractûs.
 145. Idem consensus debet esse Mutuus, simultaneus & Expressus,
 146. Verbis aut aliis signis externis.
 F
 147. Idem

147. *Idem consensus ex carnali copula
presumebatur,*
148. *Ante Tridentinum & hodie, ubi
hoc non est publicatum,*
149. *Ad peccatum majus excludendum.*

127. **Q**uantumvis sexu ac dignitate Pater Matre præstantior sit, *l. In multis 2. ff. de Statu hominum*, eorum tamen sacro prophanòque Jure approbata conjunctio sive legitimum conjugium non Patrimonii à Patre, sed à Matre Matrimonii nomen sortitur, magnà & in Divino Humanòque

128. Jure fundatâ ratione; quia eorum conjunctio præcipuè spectat procreationem prolis & humani generis propagationem, ut colligitur ex *l. Liberorum 220. §. 3. ff. de V. S. & l. Si vicini 9. C. de Nuptiis*, & ex ipsa Mundi nascentis Historia, in qua Deus, cum à se procreatis masculo ac foemina & ut essent duo in carne una, per copulam carnalem jungendis, benedictionem impertiendò, conjugii finem exposuit, *Crescite, inquit, & multiplicamini, Genes. cap. 1. v. 28.* Prolis autem certa parens est Mater, *l. Quia semper 5. ff. de In jus vocando*: Pater contra incertus, *l. Filium 6. ff. de Hæ, qui sui vel alieni jur. & ex Nuptiis sola ostenditur Juris præsumptione*, non verâ certâque probatione; cum ista regulariter impossibilis reputetur, *l. Lucius Titius 83. ff. de Condit. & demonst.* Accedit; quòd Matris onus gravius sit, quàm Patris; cum illa prolem in utero & extra istum sua substantia alat: atque, ut *c. fin. de Convers. Infidel.* textus habet, hæc ipsi antè onerosa, in partu dolorosa, & post hunc laboriosa esse noscatur, Tholof. *Syntag. Lib. 9. cap. §. n. 1.*

129. Est autem Matrimonium legitima conjunctio viri & mulieris, individuum vitæ consuetudinem continens, *l. 1. ff. de*

Ritu Nupt. §. 1. Instit. de Patria potest. & c. Illud 11. V. Verum, de Præsumpt. à qua definitione, quoad sensum, non divertit ea, quâ Matrimonium à Perez *de Matrim. disp. 13. f. 10. n. 3.* duobus verbis esse dicitur Conjunctio maritalis; subintellige, maris ac foeminae, cum Sanchez *Lib. 2. de Matrim. disp. 1. n. 1.* & Paulo *Tract. 28. disp. 2. p. 1. n. 2.* sensus enim utriusque est, Matrimonium esse Contractum, quòd mas & foemina, nullo Jure impediti, se ad individuum vitæ Societatem & mutuam corporum traditionem, in ordine ad actus, ex se aptos ad generationem prolis, obligant.

Qui definitionis sensus & natura matrimonii explicatio, licet à præcipui nominis DD. magno consensu approbetur, admodum tamen displicet Pontio, ab eoque variè impugnatur *Lib. 1. de Matrim. cap. 18. à n. 7.* contendente, ad matrimonii substantiam non pertinere contrahentium consensum, etiam implicitum duntaxat & virtualem, in obligationem alteri, si exigat, tradendi corpus suum ad actus conjugales, ex se aptos ad prolis generationem.

Impugnat autem illam primò auctoritate S. Augusti *Lib. 3. de Bono Conjugij cap. 1. & Lib. 23. contra Faustum cap. 8.* matrimonium constituentis in sola animorum conjunctione amicali, vitæque individua societate, etiam sine carnali corporum commixtione.

Secundò, argumentò desumptò ex ipsa matrimonii essentia, quam in diversi sexus personarum mutua conjunctione ad individuum vitæ societatem, sine ordine ad carnalem copulam ex parte contrahentium, consistere, infert ex generali ratione contractus, in quo traditio dominii fieri potest sine ordine ad usum; cum enim usus rei v. g. fundi ab ejus dominio separabilis sit, illiusque dominium

Directum

Directum five proprietatis sine Utili haberi possit, etiam in matrimonio mutua corporum traditio quoad dominium tantum Directum seu proprietatis sine Utili & ordine ad eius usum & carnalem copulam ex parte contrahentium fieri poterit; ut id sic contraheentes veri coniuges evadant.

Tertiò exemplis, Imprimis quidem B. Mariæ Virginis, inter quam & Virgineum eius Sponsum & Verbi incarnati Nutritium S. Josephum verum matrimonium intercessit, Matth. cap. 1. v. 20. & Lucæ cap. 2. v. 5. licet huic corpus suum in ordine ad actus coniugales traditum non sit, nec tradi potuerit ab illa; eum obstricta fuerit votò Castitatis, ut cum S. Augustino Lib. 1. de Virginitate, SS. Patres & Doctores alii colligunt ex verbis eius, Archangelo Verbi Divini Conceptionem annuntianti, reponentis, *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Lucæ cap. 1. v. 34. Deinde coniugii inter marem ac foeminam initi sub conditione servandæ Castitatis, quod Jure consistere, cum Abulensi in Lib. Numer. cap. 30. q. 32. Paludanus in 4. dist. 30. q. 2. art. 1. concl. 6. n. 6. & alii docent: licet eò mutuum dominium in corpore in ordine ad individuum vitæ societatem duntaxat, non etiam in ordine ad coniugales actus transferatur. Demum duorum impotentium, à quibus coeundi impotentia cognita matrimonium valide iniri, cum Palud. l. cit. vult Medina de Sac. hom. Continentia Lib. 5. à cap. 74. licet corpus suum ad actus coniugales, ad prolis generationem ex se aptos, utpote sibi impossibiles tradere etiam ipsi non possint, arg. Reg. Impossibile 185. ff. & Reg. Nemo 6. in 6.

131. Sed ista, quamcunque veritatis speciem primò occursum præferant, accuratius tamen ponderata eâ vi non pollent; ut re-

cessum persuadeant à communi sententia aliorum, aliter sentientium & loquentium de contractu verè matrimoniali; quantumvis enim ad matrimonii substantiam neque copulam carnalem, neque actualem & formalem consensum in eam pertinere, etiam ipsi concedant; ad contractum tamen, ut verè matrimonialis sit, ex parte contrahentium utriusque exposcunt mutuam translationem iuris in corpus & consensum, saltem implicitum ac virtualem, non solum ad individuum vitæ societatem, sed etiam in obligationem ad actus coniugales ex se aptos ad prolis procreationem. Rationem solidam reddunt; quòd matrimonialis consensus ferri saltem implicitè & virtualiter debeat in vinculum & obligationem coniugalem; vinculum autem hoc & obligatio essentialiter fit non ad solam indissolubilem vitæ societatem & cohabitationem, sed etiam ad exhibendos, si exigantur, actus coniugales; ut planè liquet Imprimis ex ipsa matrimonii institutione in Paradiso, idque instituentis Domini DEI verbis, *Quamobrem relinquet homo patrem suum & matrem & adhaerebit uxori suæ: & erunt duo in carne una*, Genes. cap. 2. v. 24. Deinde ex Apostolo, qui cum finem coniugii & ex eius contractu ortam obligationem Corinthiis exposuisset verbis, *Uxori vir debitum reddat: similiter autem & uxor viro*, Epistol. 1. cap. 7. v. 3. eius rationem subjiciens ait, *Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier, v. 4.* quibus verbis S. Gentium Doctor clarè insinuat, matrimoniali contractu debitum reddendi obligationem induci, eamque oriri ex mutuo contrahentium in illius reddendi obligationem consensu; ac proinde consensum, saltem implicitum & virtualem, in obligationem ad actus coniugales, si exigantur.

exigantur, exhibendos ad nuptialis contractus substantiam pertinere. Unde facrum hunc textum utrumque præ oculis habens S. Augustinus *Lib. contra Adversar. Leg. & Prophet. cap. 11. Deus*, inquit, *masculum & feminam propagandi generis causâ nuptiali castitate conjunxit*, ut refertur *can. Deus 31. q. 1.* Demum ex eo; quod, si vinculum & obligatio conjugalis essentialiter non respiciat actus conjugales, sed individuum duntaxat societatem vitæ, consensus verè conjugalis ipsümque matrimonium inter patrem & filiam, matrem & filium, socerum & nurum &c. consistere posset; cum non appareat ulla ratio, cur vinculum & obligationem ad individuum vitæ societatem subire non possint; cum rationes, ob quas matrimonium inter eos nequit consistere, solum vinculum & obligationem ad actus conjugales, non etiam ad individuum vitæ societatem excludant. Atque ita cum S. Thoma *in 4. dist. 28. q. unic. art. 4.* Durando *ibid. dist. 30. q. 2.* Soto *dist. cit. q. 2. art. 2.* & VV. aliis sentiunt Covarruvias *p. 2. de Sponsal. cap. 3. pr. n. 1.* Vasquez *in 3. p. disp. 125. cap. 7. n. 79.* Perez *de Matrim. disp. 13. s. 5. à n. 5.* Hurtad. *de Matrim. n. 7.* & Barbosa *in can. Institurum 27. q. 2. n. 6.*

132.

Neque istam contractus & consensus nuptialis explicationem convellit Auctoritas S. Augustini; quia S. Ecclesiæ Doctor solummodo vult, non solum matrimonio iam inito ac perseverante, abstinere coniuges posse ab eius usu & commercio carnali, sed etiam in ipso eius contractu necessarium non esse consensum ad eius usum & ipsam copulam carnalem: quod non adversatur communi sensui DD. cum hi etiam non expressum & formalem, sed solummodo implicitum ac virtuales consensum in obligationem ad conjugales actus coniugi exigenti exhi-

bendos requirant.

Eandem non infringit distinctio usus rei ab eius dominio, istiusque partitio in Directum & Utile, cum; quia in matrimonio quoque dominium sive ius & potestas in corpus istiusque usum respiciens obligatio ad actus conjugales ab eius usu & actibus conjugalibus distinguuntur, & cum istis non necessario coniunguntur: tum verò; quia in matrimonio corporis dominium Directum ab Utili, sive ius & potestatem in corpus ad individuum vitæ societatem à iure & obligatione ad actus conjugales separari non posse, patet ex ipsa matrimonii natura & Divina institutione.

Non maiorem vim habent exempla Posteriora quidem duo; quia matrimonium neque sub conditione servandæ Castitatis, neque à mare & foemina impotentibus, aut à tali cum potente contrahi posse, *Tit. 5. à n. 43. & Tit. 15. à n. 30.* statuetur. Primum verò; quia, licet ter Beata illa Dei mater & Virgo non consenserit, neque etiam consentire potuerit in ipsum actum conjugalem, consentire tamen implicite & virtualiter sine voti Virginitatis violatione potuit in individuum vitæ societatem, & in ipsam etiam obligationem corpus suum tradendi ad ejusmodi actus, si exigantur; quia hos à castissimo suo Sponso nunquam exigendos; ac proinde voti violandi ullum periculum non subesse, certa fuit ex revelatione ac dispositione Divina, teste Gratiano *can. Beata 27. q. 2.* cui Virginitatem suam committens non in copulam, ut idem loquitur, ipsamet: sed in individuum vitæ societatem, & in obligationem tantum ad copulam, sive istius exigendæ juris in Sponsum translationem saltem implicite & virtualiter consensit, ut ex mente SS. PP. & Angelici aliorumque DD. sententia rem hanc explicant Laiman *Lib. 5. traft.*

133.

5. *Tract. 10. p. 2. cap. 1. n. 3.* Palao *cit.*
p. 1. n. 3. & Barboſa *in can. Beata cit.*
n. 5.

134. Quare ad contrahendum matrimo-
nium, prout defacto à maris & ſceminæ
conditore Deo in Paradifo eſt inſtitutum,
neceſſarius eſt contrahentium conſenſus,
l. *Nuptias 30. ff. de R. I. can. Sufficiat 28.*
q. 2. c. *Apud nos 23. c. Tna nos 26. hie,*
Concil. Florent. in Decreto Unionis, cuius
§. *Septimum,* cauſa efficiens matrimonii
eſſe dicitur conſenſus utriusque contra-
hentis, & Trident. *Seſſ. 24. cap. 1. pr.*
de Reformat. Matrim. Quò conſenſu
conjugium cum aliqua inſens huic tradit
perpetuum jus in corpus ſuum: ſeque
illi obligat non ſolum ad cohabitacionem
& individuum ſocietatem vitæ: ſed etiam
ad exhibendos actus conjugales, ſive
ex ſe aptos ad generationem prolis,
& ad abſtinendum ab uſu alterius corporis
in ordine ad hujusmodi actus: & vi-
ciſſim hujusmodi ſui traditionem ab al-
tero ſibi factam acceptat, ut rem hanc
explicant Palao *Tract. 28. diſp. 2. p. 5.*
Hurtad. diſp. 3. de Matrim. n. 11.
& *cit. Perez diſp. 14. ſ. 7. n. 7.*

135. Talis autem conſenſus ad matrimo-
nium ita neceſſarius eſt, ut ejus defectus
nullâ, tam Eccleſiaſtica quàm Seculari,
potestate valeat ſuppleri, Sylveſter *V.*
Matrimonium 2. q. 15. Covarruvias *p. 1.*
de Sponſal. cap. 4. pr. n. 4. & alii, quos
refert & ſequitur Sanchez *Lib. 2. de Ma-*
trim. diſp. 27. n. 2. quòd eum ſupplendi
facultas ulli humanæ poteſtati conceſſa
non ſit: neque eam concedi fuerit con-
veniens; cum in matrimonio, ſi, ma-
re & ſceminâ ignorantibus, non conſen-
tientibus, & præſertim reſuſtantibus,
quâcunque humanâ autoritate conſti-
tueretur, deficeret eò conjunctorum mu-
tuus amor, maximè neceſſarius ad pro-
creationem & rectam educationem pro-

lis, obſervantiâque fidei conjugalis.

Non deſunt magni nominis DD. qui
conſenſum illum ad matrimonium ita ne-
ceſſarium exiſtunt; ut matrimoniale
vinculum ſine eo ne per abſolutam qui-
dem Dei potentiam conſiſtere poſſit: eâ-
que in re cum ipsis ſentiant *cit.* Sanchez
diſp. 26. n. 5. & ad huic contradicen-
dum aliàs valde pronus, Pontius *Lib. 3.*
de Matrim. cap. 3. n. 4. Non tamen
eandem uterque reddit rationem; iſte e-
nim præcipuè movetur; quòd de matri-
monii eſſentia ſit conjunctio animorum
maris ac ſceminæ ad individuum ſocieta-
tem vitæ: ea autem animorum conjun-
ctio ſine conſenſuum unionem nec conſiſte-
re nec intelligi poſſit. Ille verè; quòd,
ſi Deus mari & ſceminæ traderet mutu-
um jus in eorum corpora, ut iſtorum uſus
fornicationis culpâ vacaret, ea traditio
utriusque innotefcere, ab iſque coeuntibus
acceptari deberet & approbari: quò mo-
dò ſuprà deſcriptus ac mutuus utriusque
conſenſus jam interveniret.

Sed multò verius marem ac ſceminam
ita conjungi, & ad vitæ ſocietatem cor-
poraque ad actus conjugales tradenda
perpetuò obligari à Deo poſſe, cum So-
to *in 4. diſp. 27. q. 1. art. 2. conclus. 1.* Re-
bello *Lib. 2. de Oblig. Juſtit. q. 10. n. 26.*
Coninck *diſp. 24. dub. 5. n. 51.* & aliis
defendit *cit.* Palao *p. 5. n. 2.* idque non
levis momenti ratio perſuadet; quia,
cùm Deus, ſicut cæterarum rerum crea-
tarum, ſic etiam, humani corporis iſtius-
que membrorum ac facultatum abſolu-
tum & multò perfectius dominium, quàm
ſui quique corporis habeat, non appa-
ret ulla ratio, cur in viri & mulieris cor-
pora ad vitæ ſocietatem & actus conju-
gales jus mutuuum tradere ſibi ipsis: non
etiam de abſoluta ſua potentia Deus poſ-
ſit: & non, ut ab illis ſibi, ſic à Deo
ipsis mutuò facta corporum mutuique in

F 2

iſta ju-

ista juris traditione conjugium inducatur. Hoc profectò non impediunt allatae rationes.

Prior; quia essentia matrimonii non consistit in mutua conjunctione & amore: sed in traditione mutui juris in corpora: quæ, licet ex voluntate Dei conjugium instituentis à mare & fæmina sibi mutud facienda sit, fieri tamen absolute potuisset à Deo, ad perpetuam societatem vitæ & actus conjugales eis mutuam obligationem imponente, eorùmque mutui consensùs defectum supplente. Posterior; quia, traditionem illam quidem ad excludendum peccatum fornicationis mari ac feminae innoscere: non tamen etiam ab his acceptari, est necessè; cum Jure etiam humanò rei dominium quandoque acquiratur sine acceptatione: &, si acceptatio necessaria foret, non tamen traditi juris in corpus v.g. fæminæ quasi ab ista, sed quasi à Deo utriusque corporis absoluto domino, & independentè à fæminæ tradita consensu, facta à viro acceptaretur.

238. Porro consensùs, quò matrimonium ex Divina institutione contrahi dictum est, non minùs, imò magis quàm sponsalitiùs esse debet

Primò Liber, 1. *Liber* 2. *C. de Inviol. stipulat. c. Cùm locum* 14. *c. Gemma* 29. *Et* propter arctissimam &, postquam ritè inita & præsertim carnali copula accedente perfecta est, non nisi morte naturali solubilem societatem: quam non nisi libero utriusque consensu contrahi, Divina humanaque Jura voluerunt. Unde, sicut sponsalia, sic & matrimonium ab infante, dormiente, ebrio, amente & extra dilucidi intervalli tempus à furioso contractum nullum est, *can. Neque furiosus* 32. *q. 7. c. Dilectus* 24. *hæc Rubr. Et c. Literas* 4. *de Despons. impub.* propter defectum con-

sensùs juxta dicta *n. 12.*

Secundò, Verus, non fictus & simulatus, *c. Tua nos* 26. *Et l. Simulate* 30. *ff. de Ritu nupt.* Quam ob rem, si Titius post matrimonium, verbis quidem & aliis signis externis, internum consensum significantibus: at re ipsa sine isto, aut cum animo non contrahendi initum cum Bertha, adhibito consensu verò matrimonium iniret cum Caia, propter priùs initi & in consensu deficientis nullitatem, Caia, non Bertha 140. cohabitare teneretur in Foro Conscientie interno, Laiman. *Lib. 8. Traæt.* 10. *p. 2. cap. 6. n. 3.* In interno, inquam; quia aliter proceditur in foro externo, in quo in contractu matrimoniali, in Ecclesiæ facie coram Parocho & testibus juxta Decretum Tridentini *Sess. 24. cap. 1. de Reformat. Matrim.* celebrato, consensum internum intervenisse; ac proinde, prius matrimonium validum esse, Juris præsumptio tam vehemens est; ut contrarium etiam cum juramento asserenti fides non habeatur, *arg. c. Per tuas* 10. *de Probat.* nisi clarissimis indicibus & argumentis omnino indubitatis contrarium sive fictio probetur, propter maximum periculum; ne matrimonium validè contractum cum gravissimo ipsorum contrahentium periculo & injuria Sacramenti dissolvatur, Laiman, *l. cit.* & ex eo Gobat *Experient. Traæt.* 10. *n. 420.* atque ipse etiam Doctor Angelicus *Quodlib. 1. art. 12.* inter dicta duo Fora illud discrimen statuens; quèd in Interno homini, simpliciter asserenti, pro se & contra se: in Externo autem non nisi contra se credatur.

Hòc tamen non obstante Titius, si 141. fictionis, in matrimonio cum Bertha inito intervenientis, fidem Ecclesiastico judici facere nulla ratione valeat; & propterea eam pro legitima uxore habere, intentata

intentatâ excommunicationis poenâ compellatur, Berthæ quidem, ut Ecclesiæ præcepto satisfaciatur, aliquamdiu cohabitare: potius tamen ejusmodi Censuram, tali casu animam non ligantem, humiliter sustinere, quam illi per carnalem & fornicariam copulam conjugii debet, ex Rescripto Innocentii III. *c. Inquisitioni 44. de Sent. excom. Barbosa in c. cit. n. 2. & 3. Laiman. l. cit. Circa eandem fictionem*

142. Dubium non levis momenti hoc loco resolvendum est, an Titius, qui cum Bertha matrimonium iniit fictè, renovatò consensu cum ea verè contrahere obligatus fuerit, antequam ita contraheret cum Caia. Quod cum Tholos. *Synag. Lib. 9. cap. 5. n. 6.* absolute affirmant Petr. de Ledesma *de Matrim. q. 45. art. 4. dub. 1. §. In hac* & Pontius *Lib. 2. cap. 5. n. 5.* negantium Opinionem omnino improbabilem reputantes, contra Gutierrez *de Matrim. cap. 46. n. 14.* & cit. Sanchez *Lib. 1. disp. 11. n. 5.* Titium depositâ fictione verè contrahere cum Bertha determinatè non teneri, vel defendentes absolute, vel probabilitate non carere, existimantes.

143. Qua in re distinctionis ope pugnant DD. sententiæ reducendæ in concordiam: aut, si hanc non admittant, dubitatio expedienda est; ut in Praxi quidem Titius, & quotquot fictè contrahunt, ad verè contrahendum obligentur, & in utròque foro compelli permittantur; partim propter gravissimum & aliâ ratione vix evitabile scandalum: partim & fere semper propter damnum, quod summè injuriosâ deceptione alter patitur: & (hòc ipsò; quòd fictionis, propter difficillimam ejus probationem, fides Ecclesiæ fieri vix unquam possit, & propterea Caia v.g. quæ verè consensit, ad alias nuptias transire prohiberetur: sed

vel ingredi Religionem, vel in seculo in-nupta manere cogetur) aliter, quam depositâ fictione verè consentiendò tolli non potest. Nihilominus tanquam probabilis sustineatur Opinio eorum, qui Titium deceptorem Berthæ ad eam verè ducendam obligari negant vi solius contractùs; quia iste propter defectum consensùs fuit nullus, *arg. l. Nuptias & c. Tuas cit.* & licet ex parte Berthæ per sui traditionem videatur impletus, ejus tamen traditionis ad individuum vitæ societatem acceptatio & mutua sui traditio ex parte Titii desideratur, ut rectè advertit Palao *disp. 3. p. 7. §. 1. n. 5.* & dictum supra *n. 20.*

Tertiò, consensus esse debet Mutuus; ut uterque in corpus suum jus alteri tradat & acceptet, ut paulò ante diximus, & disertè habetur *c. 1. de Sponsa duor. ibi, Fides consensùs est, quando mutuo se concedunt unus alii, & mutuo se suscipiunt.*

Quartò Simultaneus, saltem moraliter; ut consensus unius plenè jam præstitus ac præteritus, donec alter consenserit, neque expressè, neque etiam tacitè, v.g. matrimonium contrahendò cum alia, sit revocatus, *arg. c. fin. de Procurat. in 6.* ad quam Rubricam Matrimonii per procuratorem celebratio explicata est *à n. 26.*

Quintò, Expressus *c. 1. cit. ibi Corde & ore*, vel aliis signis, ut sunt, nuntus, scriptura &c. ut desumitur ex *c. Cum apud 23. in fine* & ex Concilio Florentino: cujus Patres dum in *Decreto Unionis §. Septimum*, Matrimoniale consensum Regulariter per verba exprimi dicunt, non obscurè insinuant, eum etiam aliis signis, consensum de præsentibus denotantibus, exprimi posse.

Neque obstat *c. Tuas 25. textus, Sed necessaria sunt, quantum ad Ecclesiam verba,*

verba, consensum experimentia de presenti. Unde non pauci à Sanchez Lib. 2. disp. 31. n. 2. relati desumunt, quòd, licet in mutis ac furdis sufficiant nutus aliave signa: in iis tamen, qui linguæ & sermonis usum habent, ex præcepto Ecclesiæ verba formalia exigantur ad matrimonii valorem. Quam ob rem cit. Concilii Decretò voce Regulariter eos duntaxat, qui loqui non valent, denotari volunt. Sed cum cit. Sanchez n. 5. communis & certa aliorum sententia est, etiam ab iis, qui linguæ usum expeditum habent, matrimonium verbis solum virtualibus, ut sunt nutus, scriptura &c. iniri posse; quòd formalium, sive ore prolatorum, verborum necessitas Jure non satis sit expressa; cum ex una, relata c. Tua cit. verba non de necessitate ad substantiam seu valorem matrimonii exaudienda, clarè exprimat ipsomet c. cit. textu: eòque disertè asseratur, Matrimonium in veritate contrahi per legitimum consensum viri & mulieris: sed intelligenda sint de sola necessitate ad probationem sive; ut de matrimonio inito Ecclesiæ meliùs ac faciliùs fides fiat, ut ibi notant Ant. de Butrio n. 8. Alexand. de Nevo n. 15. & Barbosa n. 2. ex altera verò parte, matrimonium etiam à mutis sine verbis formalibus validè contrahi, clarè habeatur c. Tua cit. & inferatur ex c. fin. de Conjug. servor. ubi conjugium à milite verè initum, negatur ex ea ratione; quòd nec verbò nec factò consenserit. Idem omnino indubitatum est ex c. Unico, de Despons. impub. in 6. cujus §. fin. puella tacendò, eaque taciturnitate paternum consensum approbandò matrimonium contrahit, secundùm D. Thomam in 4. disp. 27. q. 1. art. 2. ex c. Veniens 15. & c. Is qui fidem 30. ex quorum dispositione sponsalia de futuro, antecedente solà copulà carnali cum sponsa, in

matrimonium transeunt: & demum ex c. Ad id 21. quòd textu, ex sola cohabitatione diuturna absque copula, consensus matrimonialis probatur. Unde ditione Regulariter non notantur soli muti: sed quicumque alii, consensum de presenti aliter quàm verbis formalibus sufficienter exprimentes. Ita cum S. Thoma cit. art. 2. Sylvestro V. Matrimonium 2. q. 7. Navarro Manual. cap. 22. n. 20. Bellarmino Lib. 1. de Matrim. cap. 8. Covarruvia p. 2. cap. 4. pr. n. 1. & aliis cit. Sanchez n. 5.

Dubium hic est, quomodo consensus in matrimonium sufficienter expressus Jure censetur per copulam carnalem cum sponsa, supervenientem sponsalibus cum ea contractis. Non quidem hodie in locis, ubi S. Synodi Tridentinæ decreta Reformatoria usu sunt recepta; in his enim matrimonium quòdcunque aliter quàm coram proprio Parocho & duobus vel tribus testibus initum, irritum hodie est ex ejus decretò Sess. 24. cap. 1. V. Quòd aliter de Reformat. Matrim.

Sed ante dictum Concilium, & hodie in locis, in quibus ejus decreta Reformatoria usu recepta non sunt. Quo tempore ubique & in his locis hodie quoque consensus de presenti, adeòque matrimonialis; ex copula voluntariè habita præsumitur, c. Veniens & c. Is qui cit. ut probatio in contrarium non admittatur. Ratio præsumptionis à DD. ea reddi solet; quòd, illam ex affectu conjugali processisse præsumendò, excludatur peccatum: cujus reos sponso de futuro facit, qui carnalem eorum conjunctionem non ex conjugali affectu judicat processisse, ut arg. l. Meritò 51. ff. Pro socio l. Quintus 51. ff. de Donat. inter vir. & uxor. & c. Estote 2. de R. l. cum Covarruvia cap. 4. §. 1. à n. 2. Gutierrez de Matrim. cap. 27. n. 4. &

4. & aliis notat Barbosa in c. Is, qui si- dem cit. n. 2.

149. Obſtare quidem huic Juris præſum- ptioni, iſtiusque rationi omnem vim ad- dimere videtur Imprimis; quòd ex ofcu- lis, amplexibus & ipſa etiam carnalis copu- læ attentatione legitimus conſenſus & matrimonium non præſumatur, c. fin. quantumvis ejus præſumptione peccatum non minùs excludatur inter deſponſatos, Deinde; quòd ipſa etiam affectùs conju- galis præſumptione in copula peccatum non excludatur; cùm tali etiam affectu admiffa inducat matrimonium Claudef- tinum, Jure Eccleſiaſtico graviter prohi- bitum ante Concilium Tridentinum, & hodie etiam, ubi Reformatoria Concilii decreta in uſum deducta non ſunt, ut ex can. Nullus, 30. q. 5. & ipſo etiam cap. 1. cit. pr. eſt indubitatum.

At revera neutrum obſtat. Prius; quia multò major cauſa eſt Matrimonia- lem affectum præſumendi ex ipſa copula, quàm ex iſtius attentatione & ſimilibus actibus; cùm propter majorem gravita- tem culpæ & injuriæ in illa, quàm iſta intervenientis: tum verò; quòd per il- lam conſummatam fiat traditio uſus cor- poris, non etiam per attentatam, Bar- boſa in c. Is, qui ſidem cit. n. 6. Poſterius; quia idem Interpres in c. cit. n. 5. ipſò Doctore Angelico allegatò, ſponſos af- fectu conjugali clam conjunctos à pecca- to excuſat: dummodo conſuetas Eccle- ſiæ ſolennitates, matrimonium poſtea publicè contrahendò, obſervare conſti- tuerint; quòd, ſi hoc conſtituerint, eos contra Eccleſiæ prohibitionem non agere, velit & deſumat ex deciſione Alexandri III. c. Quod nobis 2. de Claudef. deſponſ. ita clam inita conjugia iis, quæ ante car- nale commercium in facie Eccleſiæ con- tracta ſunt, æquiparantis, dum ait, *Ve- rum, ſi perſona contrahentium hoc va-*

luerint publicare, ab Eccleſia recipien- da ſunt & comprobanda tanquam ab ini- tio in Eccleſia conſpectu contracta. Si hoc non probetur, & peccaminofum etiam ita clam initum conjugium aſſeratur, lo- cus nihilominus eſt allatæ rationi, & in iſta fundatæ præſumptioni; quia in du- bio, ſicut non præſumitur delictum, ſic etiam ex duobus delictis, cùm utrum- que excludi non poteſt, præſumendum eſt minus, per ea, quæ arg. l. Si præſes 32. ff. de Penis tradit Soncinus in l. Cùm queritur 26. ff. de Reb. dub. ac proinde in copula deſponſatorum potiùs conjugalis Eccleſiaſticæ, quàm fornicariis & Na- turali Divinæque legi contrariis affectus eſt præſumendus, Barboſa cit. n. 8.

ARTICULUS VII.

De Matrimonii Sacra- mento.

SUMMARIUM.

150. *Matrimonium eſt Novæ Legis Sa- cramentum:*
 151. *Ad cujus dignitatem à Chriſto Do- mino eſt elevatum.*
 152. *Sacramenti Matrimonii deſinitio;*
 153. *Materia, tam Proxima quàm Re- mota, & Forma.*
 154. *Minifter ejus non eſt ſacerdos, ſed ipſi contrahentes.*
 155. *Matrimonium aliud Legitimum, aliud Ratum, aliud Conſumma- tum eſt.*
 156. *Legitimum latè & impropiè;*
 157. *Fidelium Ratum propriè dictum,*
 158. *Et unum Sacramentum eſt, aſſi- ciens conjugem utrumque;*
 159. *Eſt, id Sacramentum eſſe, uterque ignoret.*

G

160. Ma.